

Veelgeliefden,

De engel van de Heer sprak tot Jozef : “Weest niet bevreesd Maria uw vrouw tot u te nemen”.

Jozef was dus bevreesd om Maria tot zich te nemen. Waarom? Omdat zij zwanger was? Nee!. Omdat zij zwanger was van de Heilige Geest. Toen Maria verloofd was met Jozef bleek zij zwanger van de Heilige Geest. Jozef staat daar voor een kenbaar feit. Voor wie anders zou dat gebleken zijn dan voor hem, die met Maria verloofd was, ofschoon zij op dat moment nog verbleef in het huis van haar ouders. En Jozef reageert daarop als een rechtvaardige. En als rechtvaardige vermoed hij een geheim. Rechtvaardig: in welke zin moeten wij dat opvatten? Rechtvaardigheid is een morele deugd. Maar het kan ook zijn: rechtvaardig volgens de wet. Maar beide zijn niet eigenlijk van toepassing. Jozef is rechtvaardig door de gerechtigheid die verkregen wordt uit het geloof. Het is een geloof dat hem rechtvaardig maakt. Een heel pril, kwetsbaar geloof in datgene wat door hem gevonden werd. Kan dat wel? Gerechtvaardigd door het geloof. De machtige daad van God, de Verrijzenis van Jezus uit de doden had nog niet plaats gevonden. En St. Paulus zegt ook in de Romeinenbrief: “Hij is opgewekt tot onze rechtvaardiging”. Maar hier is er sprake van een bijzondere wijze van voorkómmende genade - *Gratia preveniens*. Denken wij eventjes aan de heiliging van Johannes de Doper. Hij sprong op van vreugde toen zijn moeder de groet van Maria hoorde. En op dat moment werd hij in de moederschoot geheiligd. Zo is het ook vergelijkbaar met Jozef. Zijn verloving met Maria en het staan voor dat feit van haar zwangerschap uit de Heilige Geest brengt hem een genade. Een Kerkvader vergelijkt het met de opkomende zon. Voordat je de zon ziet begint zij al de aarde te verlichten en soms juist met het meest lieflijke licht. En zo ook hier: de nog niet geboren Christus begenadigt hem die op aarde Zijn vader zou zijn. Geen kind kiest zijn eigen ouders, maar het Kind waarvan wij nu de geboorte gaan herdenken, dat Kind heeft Zijn eigen ouders geschapen. Maar Hij heeft ook alles gedaan om deze twee mensen die Hij geschapen had, te vormen, voor te bereiden, waardig te maken om Zijn ouders op aarde te zijn. Ieder op zijn eigen specifieke wijze. Bij Maria doordat zij vanaf het eerste moment van haar bestaan, op het moment dat zij ontvangen werd, vol van genade was, genade vond bij God. Jozef doordat hij gerechtvaardigd werd door geloof te schenken, door het geloof in zichzelf te laten opkomen. Wat de engel doet in de droom is dat prille geloof tot volkomenheid brengen. Dus dat geloof dat hij ontvangen had als een gave door de voorkómmende genade. En de Engel zegt nu juist aan Jozef ‘precies de réden waarom u vreest Maria tot u te nemen, is de réden om haar tot u te nemen’. ‘Vreest niet want’, het staat niet in de vertaling maar staat wel in de tekst; ‘want het kind is van de Heilige Geest ontvangen’. Maar dan vervolgt Johannes Chrysostomos in zijn commentaar, als het ware in een toespraak tot Jozef: “Denkt niet dat gij omdat het Kind ontvangen is van de Heilige Geest, dat gij geen deel hebt aan deze nieuwe realiteit. Neen u raakte nooit de Maagd aan, niettemin ik geef u wat een

vader toekomt, ik geef u de eer de Naam te geven aan Hem die geboren zal worden, want gij zult Hem de Naam Jezus geven. Het Kind is niet uw eigen kroost, toch bent u geroepen vaderlijke zorg voor Hem te hebben. Door Hem de naam te geven staat gij in een bijzondere relatie met de geborene'. En hij nam zijn vrouw tot zich. De Engel bevestigt Jozef in het geloof op verschillende niveaus. Allereerst laat hij hem zien of horen dat zijn overleggingen onder het oog van God staan. Vrees niet. Wat moet ik doen? – 'Vrees niet'. En ten tweede bevestigt hij hem aldus in dat prille vermoeden dat hij heeft van het mysterie en hij voorzegt hem: "Zij zal een Zoon baren". Wie ter aarde zou toen kunnen voorspellen, wat voor een kind geboren zou worden, een jongen of een meisje. Wij met onze wetenschappelijke middelen kunnen dat van tevoren weten, maar toen absoluut niet, niets en niemand. En hij bevestigt het met de getuigenis van het woord van God gesproken door de profeet. Zo heeft dus Gods Zoon zelf op een heel fijngevoelige manier, deze beide mensen voorbereid op die unieke verheven taak die hun te wachten stond. "Hij nam zijn vrouw tot zich". En dat wordt eigenlijk in het verloop van de gebeurtenissen een soort refrein. Wanneer de wijzen komen dan staat daar; "zij zagen het Kind en Zijn Moeder". Jozef wordt niet genoemd. Effacé. Maar daarna: de Engel verschijnt hem; "neem het Kind en Zijn Moeder, vlucht naar Egypte" "en hij nam het Kind en Zijn Moeder". En in Egypte: "Hij nam het Kind en Zijn Moeder en keerde terug". Hij was de vader, hij was de vader! Maar zijn vaderschap was er een in volkomen dienstbaarheid aan het Kind en Zijn Moeder. De Moeder die Moeder was geworden omdat zij sprak: "Zie de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar Uw Woord".

Aan het eerste mensenpaar werd na de zondeval dit gezegd - tot de vrouw: "naar uw man zal uw begeerte uitgaan en hij zal over u heersen'. De puurheid en de oprechtheid van de wederzijdse gave van zichzelf waartoe de mens oorspronkelijk geroepen was, die is door de zonde verstoord. Die gave van zichzelf, de wederzijdse gave van zichzelf, waar ieder zichzelf en de ander kan vinden, de zonde heeft dat verstoord. Maar omwille van de volkomen nieuwheid, de volkomen en altijddurende nieuwheid van Gods Menswording, dat een huwelijksverbond is tussen God en de mens, is juist dit huwelijk van Maria en Jozef precies het tegendeel van wat door de zonde verworden was. Een uniek voorbeeld, een uniek voorbeeld en een troost voor alle gehuwden. Vandaag bestaat er een andere vrees om elkaar op te nemen, een andere vrees, een verkeerde vrees. Dat is niet de vrees van Jozef geweest. Maar hun beider huwelijk waarbinnen dus die incarnatie de volkomen nieuwe van ieder menswording plaatsvond beeld uit wat de incarnatie ook is: de menswording van Gods Woord is als het ware een zalf om al onze wonden te genezen. En zo is ook het huwelijk tussen Maria en Jozef een zalf om dát [*bedoeld is: de verkeerde vrees om elkaar voor het leven op te nemen*] in ons te genezen . Amen.